

Kartograficzne i geoinformatyczne sposoby prezentacji przestrzeni związanych z Holocaustem

Stanisław Szombara ¹, Alicja Jarkowska ², Martyna Grądzka-Rejak ³

¹ AGH Akademia Górniczo-Hutnicza

² Uniwersytet Jagielloński

³ Instytut Pamięci Narodowej- Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

V Akademia Kartografii i Geoinformatyki
„POLSKA KARTOGRAFIA I GEOINFORMATYKA
NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ”

Wrocław, 21-22 maja 2026r.

Politechnika
Wrocławska

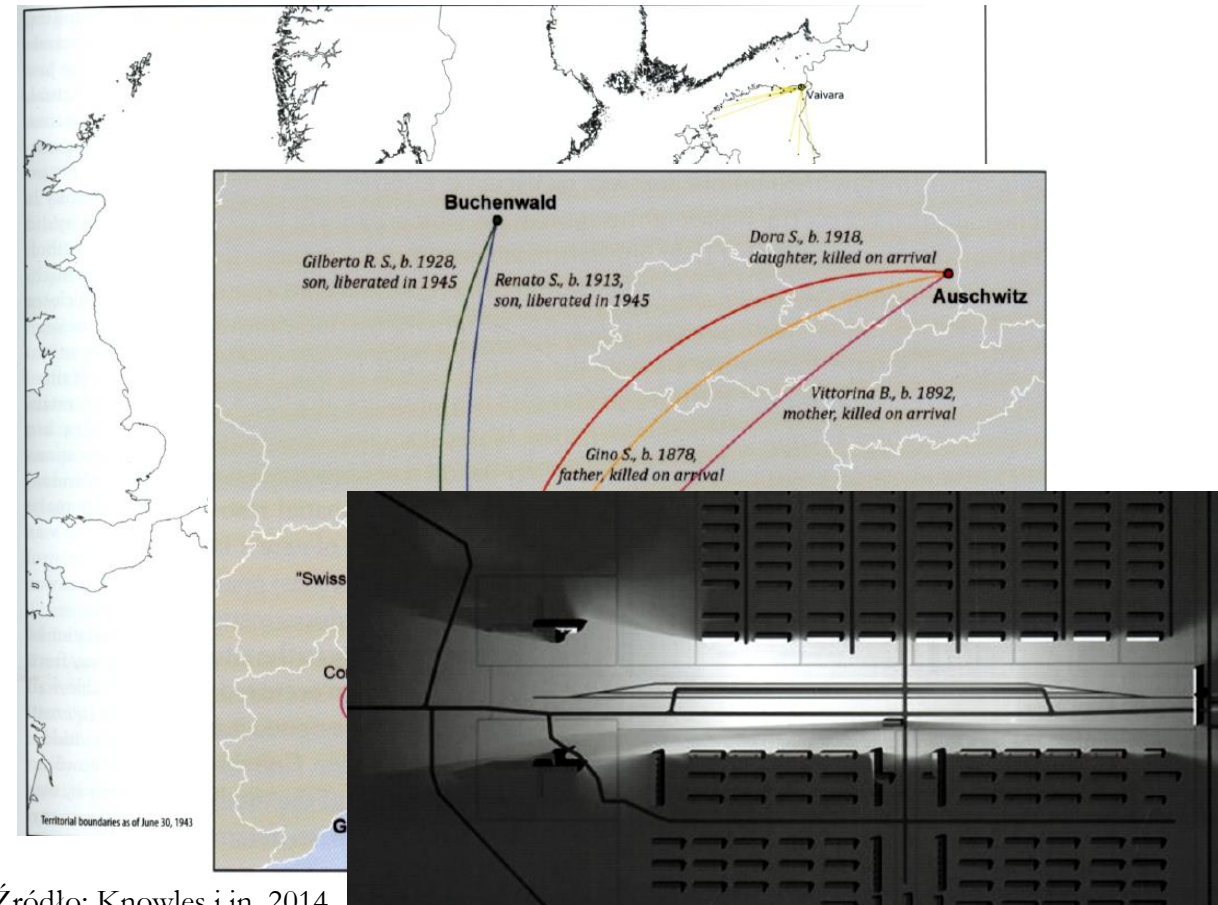

Wydział Geoinżynierii,
Górnictwa i Geologii

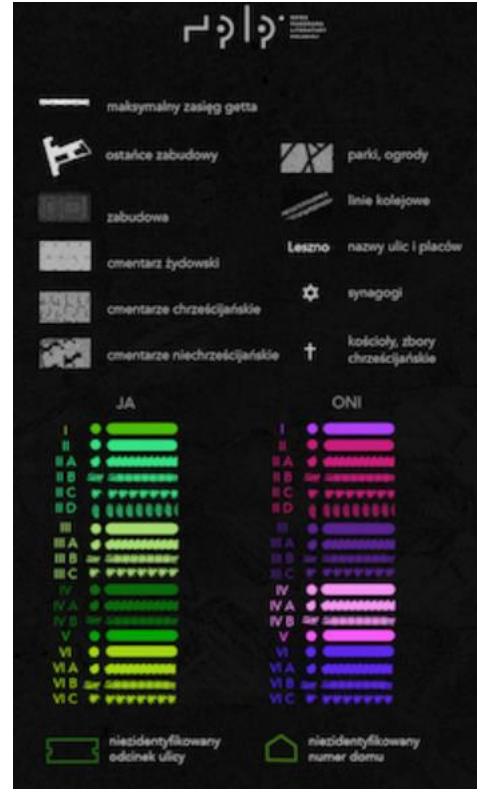
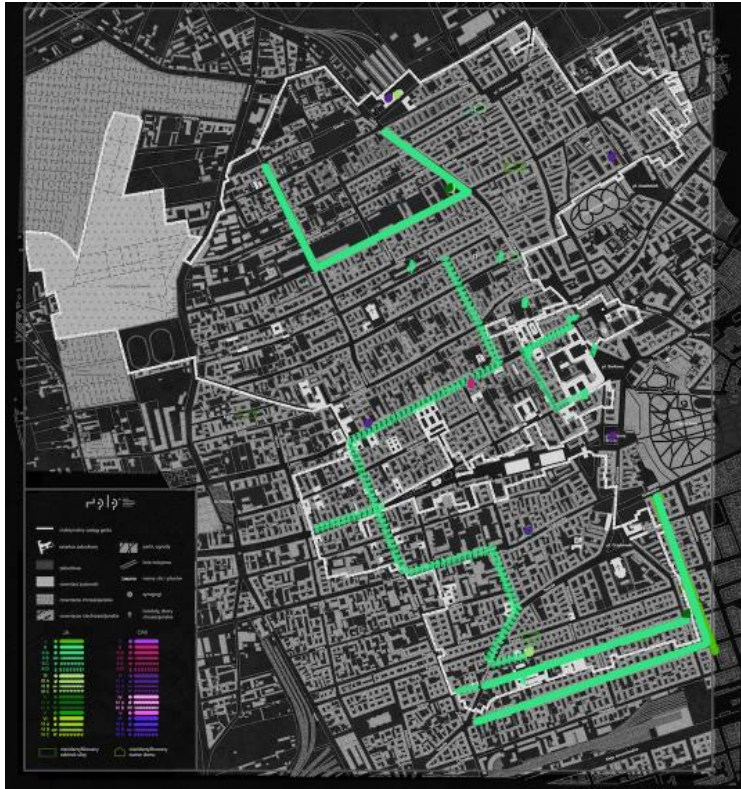
Geografia Holokaustu

Geographies of the Holocaust (red. Anne Kelly Knowles, Tim Cole, Alberto Giordano, Indiana University Press 2014)

- Pionierskie, systematyczne zastosowanie na dużą skalę HGIS i geowizualizacji.
- Interdyscyplinarna współpraca historyków i geografów.
- Analiza multi-skalarna (kontynent – naród – miasto – obóz – ciało).
- Innowacyjne metody wizualne jako narzędzie generowania wiedzy.
- Transparentność metodologiczna („Spotlight on Methods”, refleksja nad ograniczeniami danych).
- Wypełnienie luki historiograficznej.
- Ustanowienie agendy badawczej.

Atlas Literatury Zagłady

WŁADYSŁAW SZPILMAN (1911-2000)

HENRYK MAKOWER (10.02.1904 – 11.03.1964)

Mapa getta Warszawskiego

Wyniki na liście Wyniki na mapie Rozpocznij od nowa

Tekst

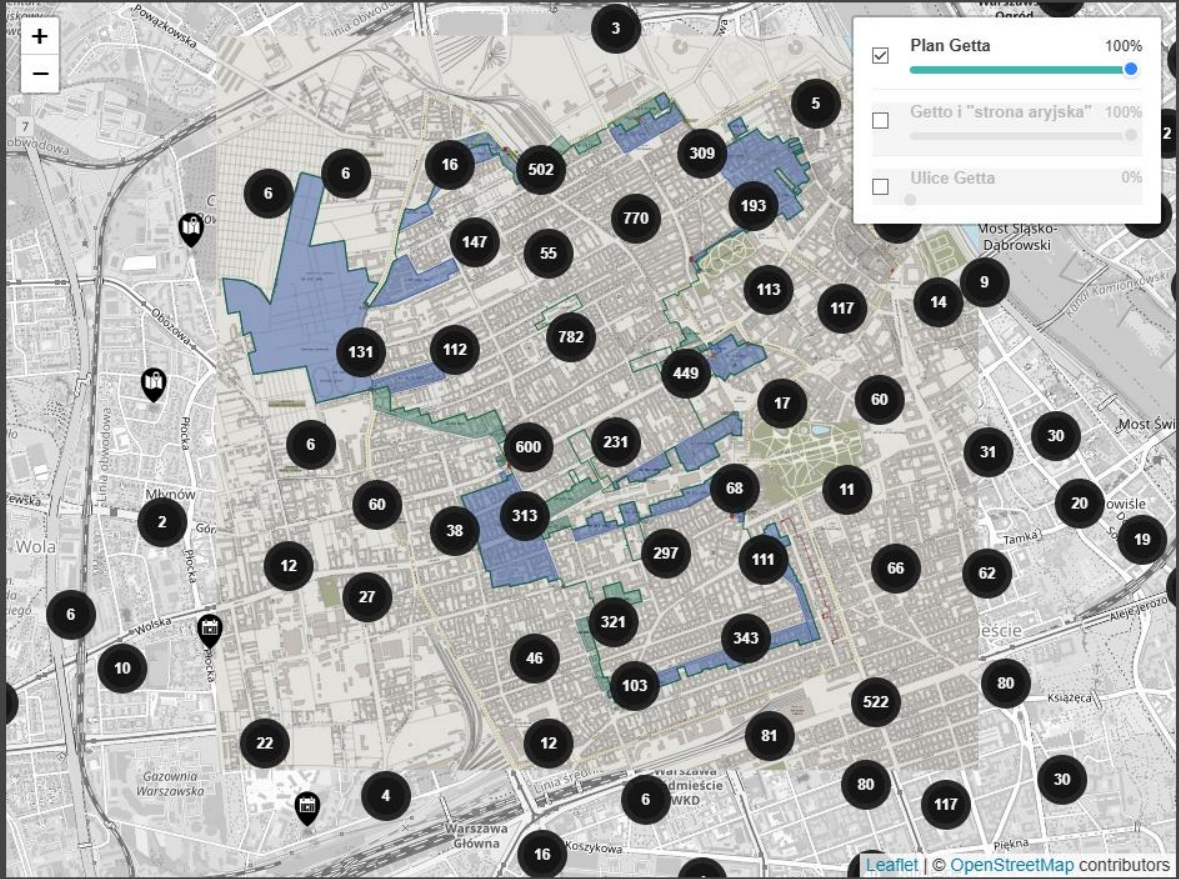
Typ wyszukiwania

- Dowolne słowo
- Wszystkie słowa
- Dokładne brzmienie

Typ

- Osoba (46302)
- Wydarzenie (45191)
- Miejsce (20090)
- Źródło (3388)

Znaleziono 114971 wyników spełniających zadane kryteria
(z przypisaną geolokalizacją: 60325)

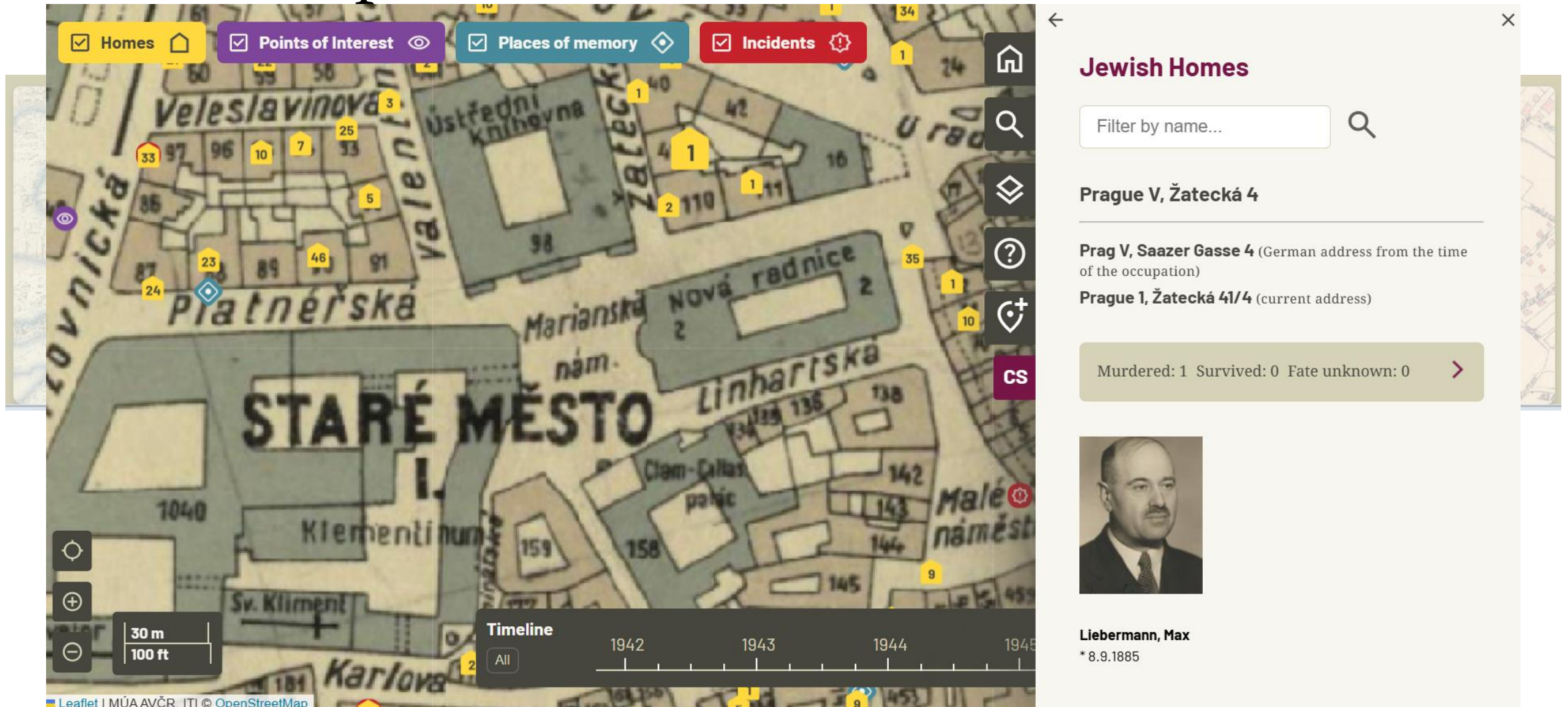

Plan Getta 100%

Getto i "strona aryjska" 100%

Ulice Getta 0%

MemoMaps

The screenshot displays the MemoMaps application interface. On the left, a historical map of Prague is shown with various filters and markers. The filters at the top are: Homes (checked), Points of Interest (checked), Places of memory (checked), and Incidents (checked). The map shows streets like Velešlavínova, Žatecká, and Staré Město. A timeline at the bottom indicates the years 1942, 1943, 1944, and 1945.

On the right, a detailed view of a specific location is shown. The title is "Jewish Homes". Below the title is a search bar with the text "Filter by name...". The location is identified as "Prague V, Žatecká 4". Below this, there are two entries: "Prag V, Saazer Gasse 4 (German address from the time of the occupation)" and "Prague 1, Žatecká 41/4 (current address)". A summary bar shows "Murdered: 1 Survived: 0 Fate unknown: 0". Below this is a portrait of a man, identified as "Liebermann, Max" with a birth date of "* 8.9.1885".

Transports to Extinction

Transport from Aleksandrow Kujawski, Aleksandrow Kujawski, Warszawa, Poland to Chelmno, Extermination Camp, Poland on 22/04/1942

Transport

Departure Date 22/04/1942 → Arrival Date 23/04/1942

- Aleksandrow Kujawski, Aleksandrow Kujawski, Warszawa, Poland
- Trucks
- Chelmno, Extermination Camp, Poland

In 1939, approximately 12,000 people lived in the town of Aleksandrów Kujawski (German: Alexandrowo); roughly 10 percent of them were Jews. October 1939 saw the town's annexation by the Germans, and it became part of Landkreis Nessau (Nieszawa County), which was renamed Hermannsbad (Ciechocinek) in 1940.^[1] According to Germans records, almost 4,000 Jews lived in the county.^[2] By January 1940, most of the Jews had been expelled, some of them deported to the General Government (*Generalgouvernement*, the zone of Nazi-occupied central Poland not formally annexed to the Reich).^[3] According to different sources, in June 1940 between 1,530 and 2,188 Jews were left in the county, only a few of them in Aleksandrów Kujawski.^[4] By the summer of 1941, at least one group of young Jews had been deported to forced labor camps.^[5]

Between April 22 and 23, 1942, the Nazis liquidated all of the ghettos and Jewish communities in Landkreis

Transport Details

Related Places

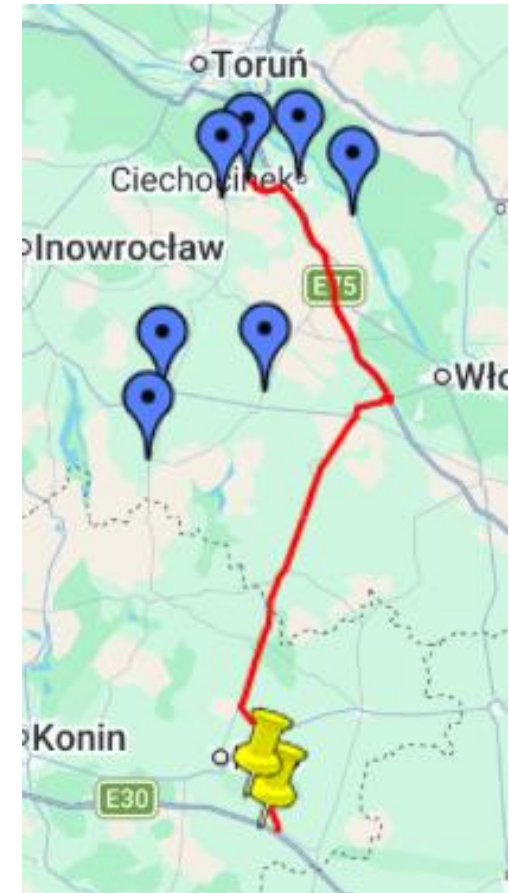
Overview

No. of transports at the event : 1
 Date of Departure : 22/04/1942
 Date of Arrival : 23/04/1942

Agencies of Deportation

Nationality of the Officials

Statistical Data

Placing the Holocaust

Placing the Holocaust

Explore site variables in the filters below ☑

Open the filters by clicking on the arrow in the left side. Turn on the filter by clicking on the button in the right side, so it turns green. Select values in the dropdowns to see their extent on the map. If more than one variable is select in a filter, the map shows sites where any of the selected values is true. To see how many sites match your filter settings, click on the buttons in the upper right corner of the screen. Try for instance this filter below, which highlights a selected death camp.

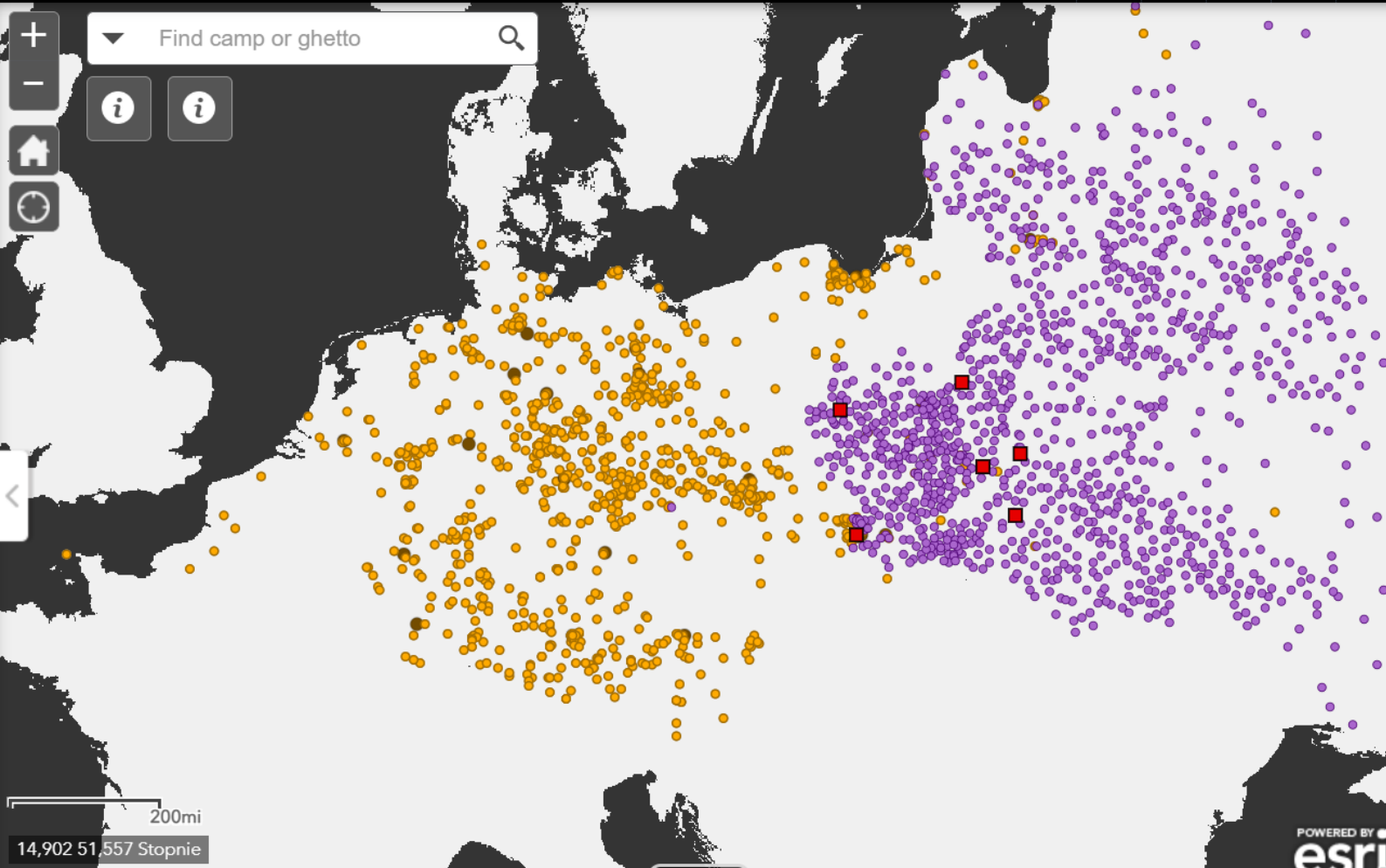
- select a death camp to see it highlighted -

Tip: click on the circled arrow in the bottom of the screen to reset all filters and start over.

- SS Camps ☐
- Eastern European Ghettos ☐
- Death Camps ☐
- Ghettos incomers ☐

▼ Find camp or ghetto 🔍

+
-
🏠
🕒

📄
📁
🕒
🔄
📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

📄

📄
📄
📄
📄

Analiza powojennych map getta

Typ	Liczba
Książki	19
Mapy tematyczne	4
Broszury	3
Strony internetowe	2
Materiały edukacyjne	2
Artykuły naukowe	2
Rozprawy doktorskie	1
Cyfrowe ekspozytory na wystawach	1
Suma	34

27 map oryginalnych
8 reprintów

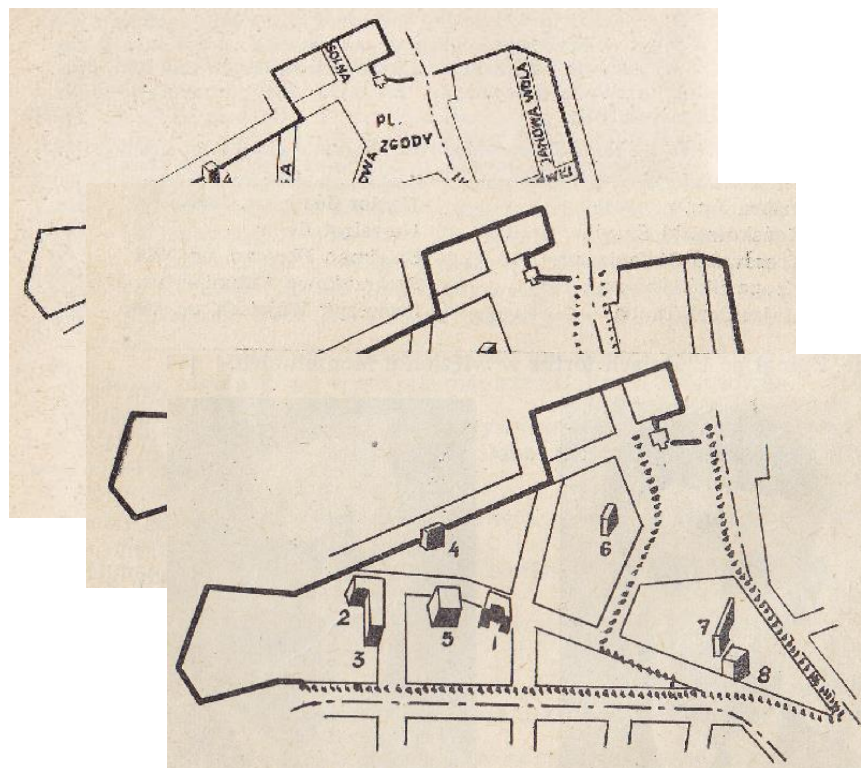
(1 publikacja zawierała 2 różne mapy)

Cykl życia mapy – plany Józefa Baua

Bau 1946

3 reprinty

Wroński 1974

5 reprintów

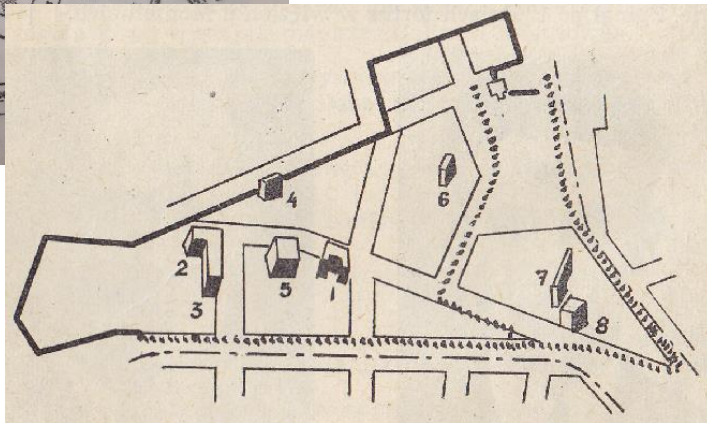

Bau 2006

Cykl życia mapy – plany Józefa Baua

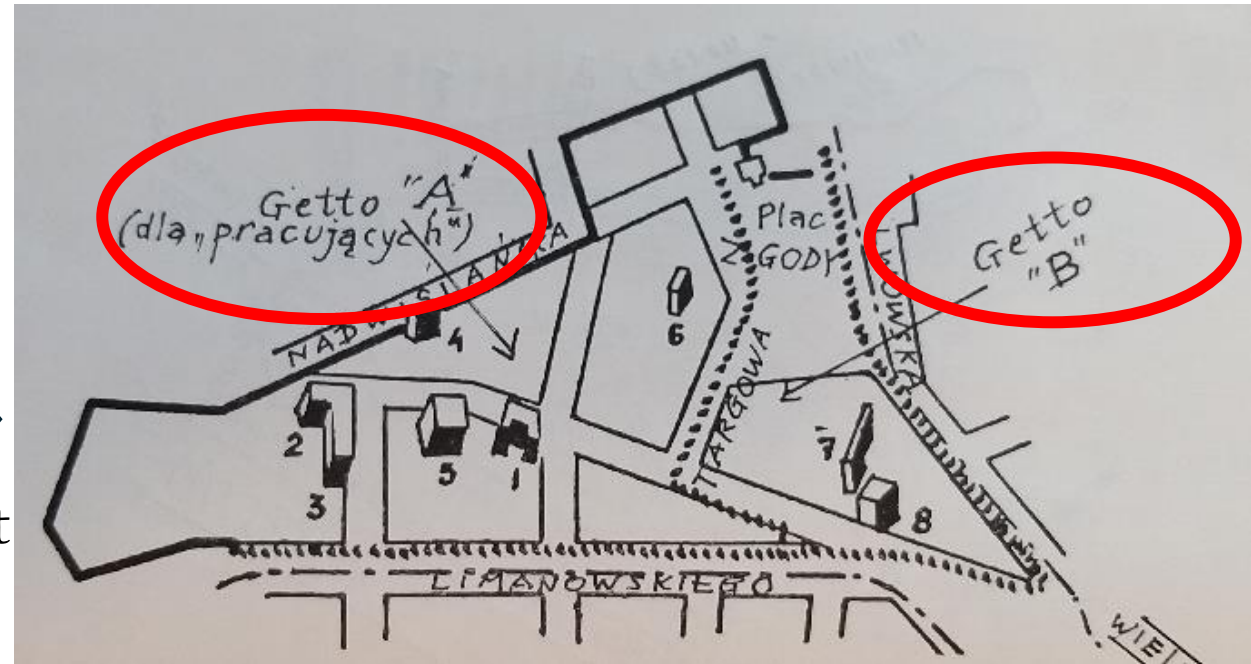
Bau 1946

reprint

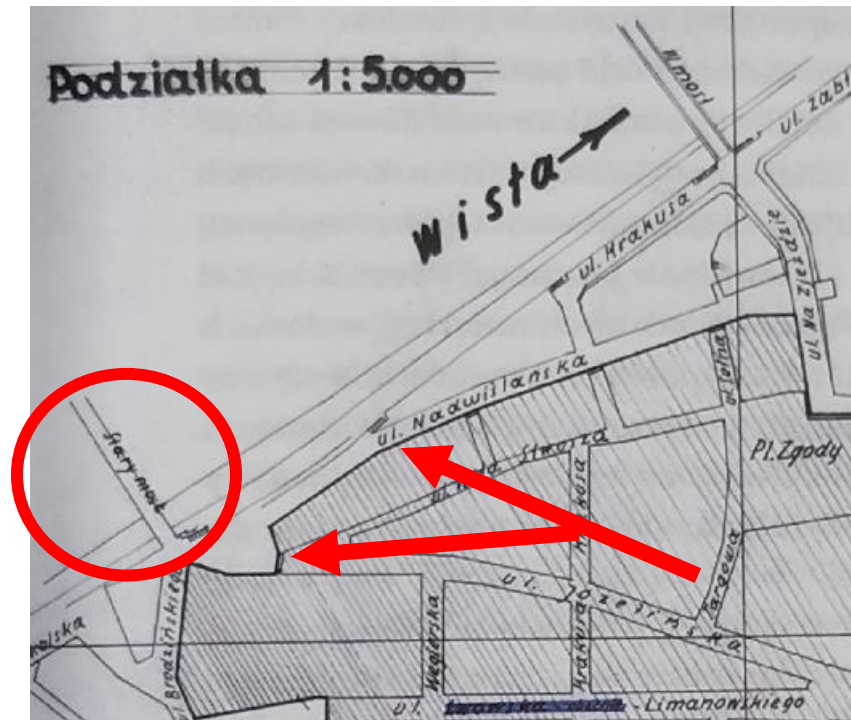
Wroński 1973 reprint

Biberstein 1986

Nelken 1987

Typowe problemy

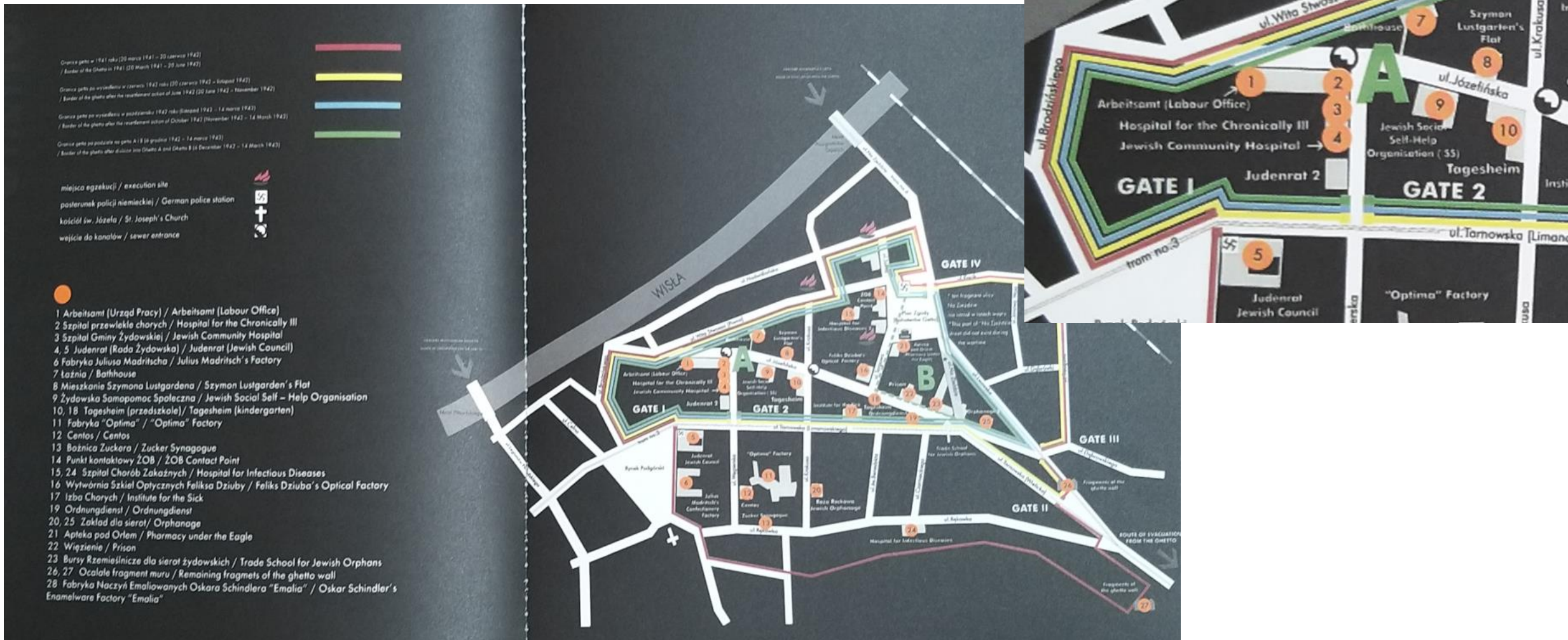
Źródło: Kotarba 2022 (styczeń 1946)

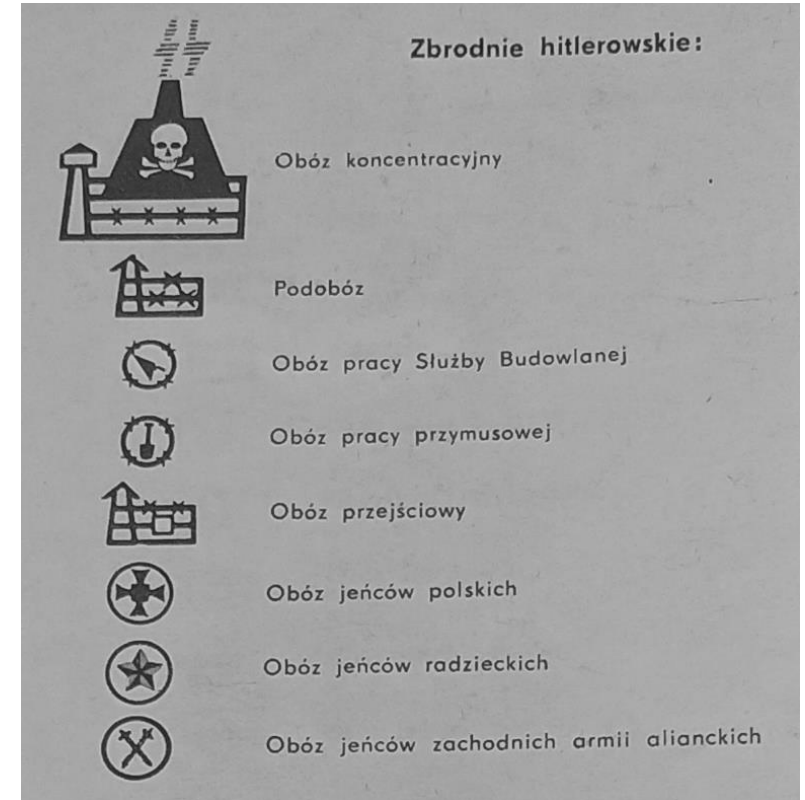
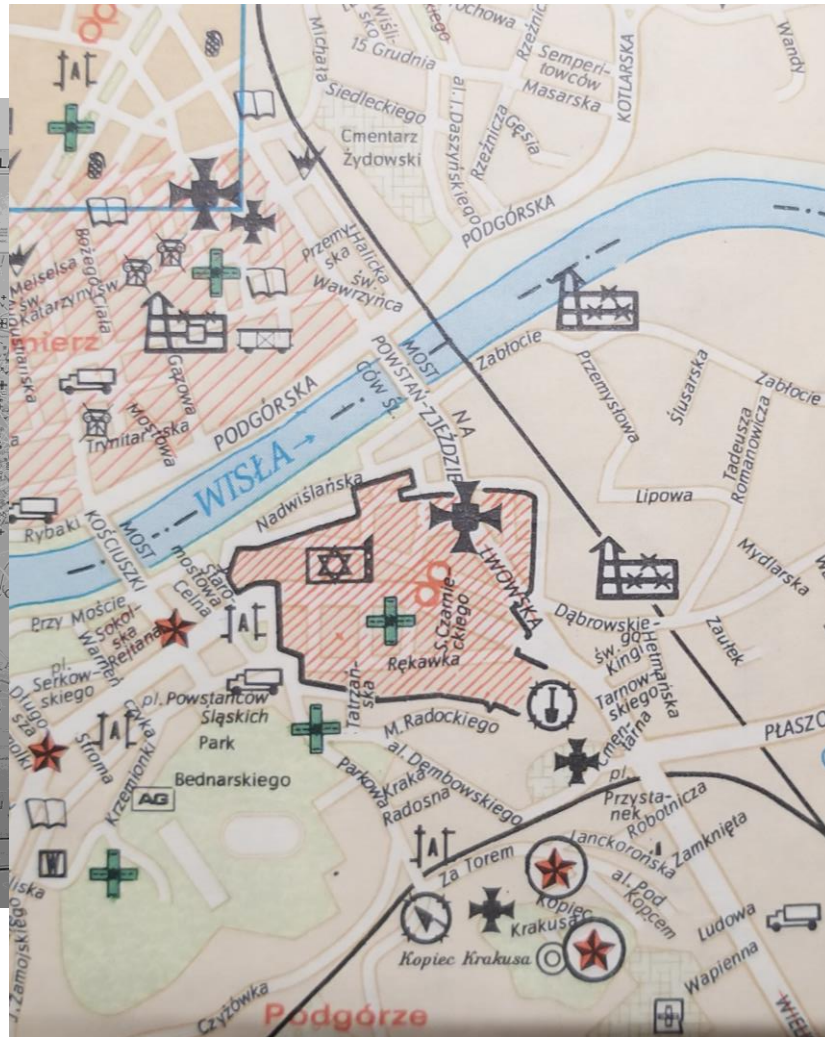
Źródło: USHM 1996

Szombara, S., & Jarkowska, A. (2024). Powojenne mapy i plany krakowskiego getta. *Studia Żydowskie. Almanach*, 14, 117–150.
<https://doi.org/10.56583/sz.2537>

Walka o godność – perspektywa ofiar

Kraków w latach wojny – wkład kartografów

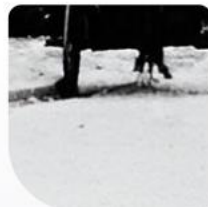

Wojnar, Błasiak, Baran, Chelkowski, Kotarba, Kozanecki, Nedela, Trafas (red. kartograficzna), Zelech (opr. graficzne), Kłapyta (opr. graficzne). 1979. Kraków w Latach Wojny i Okupacji 1939-1945. Warszawa: PPWK

shoahkrakow.uj.edu.pl

Mapa żydowskiego Krakowa w ujęciu historyczno- przestrzennym od roku 1939

Sprawdź

Mapy interaktywne dla Getta krakowskiego

Józefińska 2a/3

Gabinet okulisty - doktor B. Jakobi

Józefińska 2a/5

Miejsca związane z losami osób

Dawid Sauerbrun

Sulamith Sauerbrun

Leib Leon Wolf

Wnioski

- Interdyscyplinarne zastosowanie HGIS i geowizualizacji (zgodnie z agendą *Geographies of the Holocaust*) pozwala na wieloskalową analizę przestrzeni Zagłady – od kontynentu po poziom pojedynczego budynku.
- Krytyczna analiza powojennych map gett (na przykładzie Krakowa) ujawnia zarówno ich wartość źródłową, jak i ograniczenia (np. niejednorodność jakości).
- Interaktywne mapy i geoportale (getto.pl, Atlas Literatury Zagłady, MemoMaps, shoahkrakow.uj.edu.pl) stają się nowoczesnym narzędziem dokumentacji, rekonstrukcji i upamiętniania, integrując perspektywę sprawców, ofiar oraz powojennych kartografów.
- Polski wkład w geowizualizację Holokaustu jest istotny i oryginalny – szczególnie na poziomie lokalnym oraz w zakresie łączenia tradycyjnej kartografii z cyfrowymi technologiami.
- Przed twórcami systemów HGIS stoją wyzwania metodologiczne i etyczne: standaryzacja danych, transparentność, wieloskalowa integracja oraz odpowiedzialna wizualizacja traumy historycznej.

Literatura

- Atlas getta - Historyczne mapy miasta na planie współczesnej Warszawy, dostęp: <https://getto.pl/pl>, 2026
- Atlas Literatury Zagłady, dostęp: <https://nplp.pl/kolekcja/atlas-zaglady/>, 2026
- Bau J., Czas zbeszczeszczenia. Wspomnienia z czasów drugiej wojny światowej, Kraków 2006
- Bieberstein A., Zagłada Żydów w Krakowie, Kraków 1986.
- Geographies of the Holocaust, red. Anne Kelly Knowles, Tim Cole, Alberto Giordano, Indiana University Press 2014
- Kotarba R., Żydzi Krakowa w dobie Zagłady (ZAL/KL Plasow), Kraków–Warszawa 2022. Kraków, mapa zabytków żydowskich, Skala 1:4 000 = Map Of Jewish Monuments = Karte der jü-dische Sehenswürdigkeiten, Kraków 2014.
- MemoMaps, dostęp: <https://memomap.cz>, 2026
- Nowakowski J., Fighting for Dignity. Jewish Resistance in Kraków. Exhibition Catalogue, Galicia Jewish Museum = Walka o godność. Żydowski ruch oporu w Krakowie. Katalog wystawy, kon-cep. Ch. Schwarz, transl. J. Nowakowski, K. Craddy, red. katal. T. Strug, Kraków 2008.
- Nelken H., Pamiętnik z getta w Krakowie, przedm. G. Hausner, wstęp, oprac. S. Wcisło, Toronto 1987.
- Szombara, S. i Jarkowska, A, Powojenne mapy i plany krakowskiego getta. Studia Żydowskie. Almanach, 14, 117–150. <https://doi.org/10.56583/sz.2537> 2024.
- USHM, Historical Atlas of the Holocaust, New York 1996.
- W 3-cią rocznicę zagłady ghetta w Krakowie (13.III.1943 – 13.III.1946), red. M. Borwicz, N. Rost, J. Wulf, Kraków 1946
- Wroński T., Kronika okupowanego Krakowa, Kraków 1974.
- Wojnar, Błasiak, Baran, Chelkowski, Kotarba, Kozanecki, Nedela, Trafas (red. kartograficzna), Zelech (opr. graficzne), Kłapyta (opr. graficzne). Kraków w Latach Wojny i Okupacji 1939-1945. Warszawa: PPWK, 1979

Dziękuję za uwagę

szombara@agh.edu.pl

Projekt badawczy finansowany ze środków programu
„Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza” w AGH”

V Akademia Kartografii i Geoinformatyki
„POLSKA KARTOGRAFIA I GEOINFORMATYKA
NA ARENIE MIĘDZYNARODOWEJ”

Wrocław, 21-22 maja 2026r.

Politechnika
Wroclawska

Wydział Geoinżynierii,
Górnictwa i Geologii